

Kun FANTASIEN sætter grænser

Af Ole Vind Andersen
olvind@arkitekt-rsden.dk

der i energi- og miljømæssig rygtankning af fremtidige alternativer valg til tagtækning. Stråtagets miljømæssige beskaffenhed og energivenlighed, er klart nogle parametre, der appellerer til tiden, hvor vi alle mere eller mindre går efter det grønne, energivenlige "miljøstempel".

Grønne tage i form af tørv, lyng og græs samtidig med at egne urtehave på altaner- ne blomstrer op i 90'erne, tager nu flere steder form i boligbyggerier. Her kan stråtaget ses med de samme briller, og nyere arkitektur viser, at stråtaget ikke kun er forbeholdt gamle idylliske bindingsværkshuse, men gør sin entré i skarp konkurrence med moderne klimaskærme.

Stråtaget er jo som bekendt meget form- venligt, og man kan vel sige, at kun fantasien sætter grænser for stråtagets anvendelses- muligheder som klimaskærm. Stråtagets arkitektoniske formsprog referer rigtig fint til nutidens værdisæt og øget bevidsthed om miljø, energi og bæredygtig- hed. Som arkitekt på mange landbrugsboliger giver Arkitektbureauet A/S hermed stråtaget et renæssancemæssigt grent stempel.

Arkitektlædens spidskompetencer skal klart findes i boligbyggeri i det åbne land! Her møder vi konstant en befolkningsgruppe, der har meget til overs for naturens egne resurser og ofte med lyst til at bygge med referencer til ældre typiske danske byggestile på landet. Bort settes der store krav til boligens funktionelle indretning, lys, udsigt, og daglig væsen- ne/miljø.

Boligen skal klart være moderne og tidsvare- rende indvendig og med et energiforbrug, der ligger helt i bund. Med baggrund i disse krav lykkes det konstant at skabe byggerier, der ud- vendigt signalerer, at de har en meget ældre tid til, men indvendig fungerer de som meget moderne boliger. Gamle kædte byggemateriale- ler får på den måde borte tiden en renæssance.

Allerleiest muligheder. Det er lykkedes rigtig godt med paptags, skif- teflags, og nu også med gammeldags zink "Færdplader" i en meget fornyet holdbarhed. Her må vi ikke glemme stråtagets oprindelse, tidligere opråben i det danske landskab og måske det tag, der byder på allerleiest mulighede.

Foreningen Straatag

Af Torben Lindgaard Jensen
Foreningen Straatag
formand@foreningen-straatag.dk

starten af 90'erne med på cirka 40.000 strå- tækte bygninger i hele landet. Dette ændrede radikalt på vore landsbyers og landområders udseende og førte til, at en række "brave" mænd, anført af politikeren Carsten Abild og godsejer Erik Juul i 1996 tog initiativ til stiftelse

af Foreningen Straatag, som jeg nu i godt 10 år har været formand for. Foreningen voksede sig ret hurtigt stor og stærk, og har i dag cirka 1.000 medlemmer, hjemmeside (www.foreningen-straatag.dk) og kvartalsvis foreningsblad, som nu er ud- kommet 45 gange.

Hvad gør Foreningen Straatag? Foreningen er en almenretlig og ideel forening, der i sin formålsparagraf virker for udbredelsen af interessen for og kendskabet til den stråttækte bygningstypologi. Dette gør vi blandt andet ved afholdelse af faglige tema- dage, hvor der er lejlighed til at komme tæt på håndværk, såvel tækkearbejde som andre byg- ningshåndværk, og hvor deltagere kan få lov til at være med til eksempelvis udstilling af bindingsværk.

Et andet medlems tilbud er muligheden for at deltage i ekskursioner, hvor man kan komme tæt på smukke, historiske stråttækte bygninger. Sidst, men ikke mindst yder vi hjælp og rådgivning til det enkelte medlem. Det kan være i forbindelse med håndværksmæssige spørgs- mål, problemer med kommunens tekniske forvaltninger, hjælp til færdssøgninger i forbindelse med restaureringsprojekter, skift af forsikringselskaber og meget mere.

Politielt arbejde. Vi arbejder naturligvis også politisk, og har

igennem årene haft møder med blandt an- det flere ministre, styrelser, organisationer, og det er et arbejde, som vi vil indestå for fremover. Det er der brug for i disse tider, hvor "udkantsproblematikken" presser landbefolk- ningen.

Foreningens seneste tiltag var en skrivelse til 74 af landets borgmestre, hvor vi opfordrede kommunerne til at søge om at få del i de stats- lige puljemidler, og bruge dem med omtanke! Vi er der rutiner, der indlysende skal følges, men der er også mange smukke gamle byg- ninger, der har have hjælpende hånd, og det rummer store udfordringer og også mulighed for.

Nytter det noget? Vi har i foreningens bestyrelse taltige eksem- pler på, at vores hjælp har nyttet ganske meget i en lang række konkrete eksempler. Det kan for eksempel være hjælp til en ansøgning om dispensation fra regler om afstandskrav til nabostok og hjælp til skift af forsikringselskaber, som da Codan satte prisen op med 300 procent på brandforsikringer for stråttækte huse. Modtagelsen af en arv gjorde det også muligt for os for nogle år siden at støtte 16 større eller mindre restaureringsprojekter. Vi tror, at det er det mest konkrete og vedt- dende arbejde, som giver resultater. Er man ikke på banen, kan man heller ikke påvirke resultatene!

MELD DIG IND I FORENINGEN STRAATAG

- hvis du finder det det vigtigt at bevare vore gamle stråttækte bygninger
- hvis du er interesseret i viden om god vedligeholdelse af gamle bygninger
- hvis du ønsker bedre muligheder for et godt liv på landet

Læs mere på www.foreningen-straatag.dk

NATURENS eget tag

Af Jørgen Kastrup
Direktør, Straatagets Kontor
joek@kastrup.eu

Engang var Danmark selvforsynende med materialer til stråtagene. Oven i købet var der dengang strå på stort set alle tage, også i byerne. Selv om der nu kun ligger stråtag på 1,1 procent af bygningerne, så importeres lang de fleste materialer.

Frem til omkring år 1800 var der kolossalt store vådområder med tagter i Danmark, og samtidig blev der dyrket rigtig meget halm til stråtagene. Derfor var import overflødig. I dag bruger man ikke længere halm til danske tage, fordi det er langt mere bæredygtigt end tagter, og halmtagets levetid er kun den halve. Samtidig er de fleste vådområder gjort til landbrugsjord, så tagterenes voksesteder er kraftigt indskrænket.

Tagter fra Kina. Det betyder, at hovedparten af taggræs på de

danske tage er importeret fra lande som Kina, Tyrkiet, Ukraine, Polen, Rumænien, Ungarn og de baltiske lande.

Hvis materialerne er høstet og behandlet korrekt er importerede tagter lige så gode som danske, men det kan være svært for tækkeman-

den at kontrollere kvaliteten på forhånd. Derfor kender de fleste tækkemænd til at sende en lading tagter retur på grund af for ringe kvalitet. En ringe kvalitet kan komme til udtryk ved, at der er for mange knækkede stumper i bundterne med tagter. De kan også være besat for tidligt eller have fået fugt, inden de blev lagt på lag.

I alle tilfælde er det tækkemanden, der er ansvarlig for det tag, han lægger. Derfor er der nu i flere lande, herunder også Danmark, et ønske blandt mange tækkemænd om at certificere både materialer og arbejde. Initiativet til certificering af tagter er startet i

England, hvor man er langt fremme med dette arbejde. Certificering på vej. I Danmark drejede tækkemændene certificering på det årlige tagseminar i januar måned,

og der var fortal for at bagved arbejdet med at certificere selv materialer som tækkearbejdet for at højne kvaliteten og kunne give kunderne garanti for kvalitet. Dette arbejde kommer til at foregå i de to lag for tækkemænd, Dansk og Jydsk Tækkemandslaug, som kender de der derfor større sikkerhed for kvalitetsarbejde ved at byde en tækkemand fra et af de to laug.

På materialfronten er der samtidig kommet et nyt materiale på markedet, tækkemands- bus - en særlig art elefantgræs, velegnet til stråtag. Det dyrkes på danske marker, og efter etablering er der ikke behov for sprøjtning og et begrænset behov for kvælstof.

Beskyt grundvand - dyrk stråtag. Elefantgræs til tækning er derfor en miljøstø- som afgrøde, som kan medvirke til at beskytte grundvandet. I Aarhus-området er vandfor- syningen meget interesseret i at landmænd etablerer marker med elefantgræs til tækning. Derfor er Aarhus Vand gået i samarbejde med Straatagets Kontor og Videncenter for Land- brug om et større projekt for at fremme dansk- dyrket elefantgræs til stråtag.

I takt med at klimasædningerne er kommet i fokus, er ønsket om bæredygtige byggema- terialer vokset. Her kommer stråtaget ind på en femteplads i en særligt vurdering af miljø- belastning, viser en hollandsk undersøgelse.

Ålegræs på taget

For næsten 500 år siden, i 1550'erne, da næsten alt træ på Læsø blev brugt til brændsel til saltfyndning, måtte der tænkes nye tanker når der skulle bygges et hjem. Mens søns mænd drog udenlands for at fragte træ fra Norge og Sverige til Europa, blev kvin- dene hjemme for at tage sig af de landlige pligter, herunder husbyggen.

Det var et hårdt liv, der krævede tid og ikke mindst en maksimal udnyttelse af de få re- sourcer, der var på Læsø. Som bekendt lyder et gammelt ordsprog, at ned læser nogen kvinde at spinde, og næsten sådan opstod brugen af ålegræs til byggemateriale. Som det eneste sted i verden blev der helt frem til begyndelsen af 1900-tallet på Læsø

brugt ålegræs til tagtækning. Tidligere talte en flere hundrede tønde gløde og buse, men i dag er der kun en søs tilbage. Ålegræs som tagtækningsmateriale har imidlertid fået en renæssance. Det skyldes ikke mindst, at tørlagte har en meget lang hold- barhed, stor isoleringsværdi og er meget lidt brændbart.

Udbredt blomsterplante. Med undtagelse af den jyske vestkyst nord for Vadsø har ålegræs den mest udbredte blomsterplante i danske fjorde og kystområ- der. De tørre skove af ålegræs er en vigtig del af havets økologi. Ålegræs gror i tørre bestande på havets

bund. Det kan gro i sandbund, men foretrak- ker dyndet bund fra laveste tidevandslinje og ud til 5-10 meters dybde. Ålegræs tåler både saltvand og brakvand.

Ålegræs har gennem tiderne været an- vendt som materiale til tagtækning. Men det tørre ålegræs har også været brugt til isolering som dække på kuler til for eksempel roser og rødfrugter, ligesom det har været brugt til jordforbedring i kækkehave. Til historien hører end- videre, at ålegræs har været brugt som fyld i madrasser. Et andet ord for ålegræs, der kan blive op til 120 centimeters højde, er bældel- tang.

JYDSK TÆKKEMANDSLAUG

Etableret 1982 • Tradition ind i fremtiden • Jtl.dk